

FÖRDJUPNING

Uppfyllelse av överskottsmålet

För att bedöma om den förda finanspolitiken har varit förenlig med överskottsmålet analyseras här det finansiella sparandet sedan 2000. För att bättre kunna utvärdera om överskottsmålet har uppfyllts görs analysen med utgångspunkt i konjunkturcykeln. Två olika konjunkturcykler analyseras, dels perioden 2000–2007 (från topp till topp) och dels perioden 2005–2009 (från botten till botten). Det finansiella sparandet förefaller vara i linje med överskottsmålet under perioden 2000–2007, men högt under perioden 2005–2009.

ÖVERSKOTTSMÅLET HAR UPPFYLLETS SEDAN 2000

Överskottsmålet innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande ska uppgå till 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Konjunkturinstitutet använder det konjunkturjusterade sparandet för att bedöma om finanspolitiken är förenlig med överskottsmålet (se kapitlet ”Makroekonomisk utveckling och ekonomisk politik 2012–2016”).

Överskottsmålet bör i första hand ges en framåtblickande tolkning och användas för att bedöma utrymmet för ofinansierade åtgärder alternativt behovet av besparingar. Det kan dock vara viktigt att analysera måluppfyllelsen bakåt i tiden för att identifiera eventuella systematiska avvikelser. Om stora systematiska avvikelser från överskottsmålet skulle finnas kan det motivera ändringar i tillämpningen av det finanspolitiska ramverket i syfte att uppnå en bättre måluppfyllelse.

Överskottsmålet infördes år 2000. Under åren 2000–2011 var det finansiella sparandet i genomsnitt 1,0 procent av BNP och det konjunkturjusterade sparandet motsvarade i genomsnitt 1,2 procent av potentiell BNP (se tabell 49). Att det konjunkturjusterade sparandet översteg det faktiska sparandet under denna period beror på att BNP-gapet var negativt i genomsnitt (se diagram 210).

Diagram 210 BNP-gap

Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 49 Finansiellt sparande i offentlig sektor, bakåtblickade medelvärden

Procent

	2000–2011	2000–2007 Topp-till-topp	2005–2009 Botten-till-botten
Finansiellt sparande	1,0	1,3	1,8
Konjunkturjusterat sparande	1,2	0,7	2,1
BNP-gap	-0,7	0,8	-1,0

Anm. Finansiellt sparande i procent av BNP och konjunkturjusterat sparande samt BNP-gap i procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

För att bättre kunna utvärdera om överskottsmålet har uppfyllts bör analysen göras med utgångspunkt i konjunkturcykeln. Under den åtta år långa konjunkturcykeln, från topp till topp, 2000–2007 var det genomsnittliga finansiella sparandet 1,3 procent av BNP. BNP-gapet var i genomsnitt något positivt dessa år och det konjunkturjusterade sparandet var i genomsnitt 0,7 procent av potentiell BNP. Det faktiska sparandet överstiger visserligen 1 procent av BNP, men när även det genomsnittliga BNP-gapet beaktas framstår sparandet vara något i underkant. Med tanke på den osäkerhet som finns i måttet konjunkturjusterat sparande framstår ändå det faktiska sparandet vara i linje med överskottsmålet under denna period.

Under den fem år långa konjunkturcykeln, från botten till botten, 2005–2009 var det finansiella sparandet 1,8 procent av BNP. Under denna period var BNP-gapet i genomsnitt –1,0 procent. Det konjunkturjusterade sparandet var 2,1 procent av potentiell BNP under samma period. Både med och utan BNP-gapet i beaktande framstår det finansiella sparandet under denna period som högt i relation till överskottsmålet.